

INVESTER I DET GODE BØRNELIV

Pædagoger styrker børns trivsel, udvikling og læring.
Vi har med denne pjece kortlagt forskningen.

B U P L

FORORD

Der er i samfundet og i den politiske debat stadig større fokus på effekter og resultater af den offentlige velfærd. Man er optaget af, om indsatserne virker. Ofte kommer de målbare effekter i fokus – fordi de kan måles.

Det pædagogiske arbejde lader sig ikke altid måle. Pædagogisk arbejde er kendetegnet ved høj kompleksitet og kan ikke reduceres til afgrænsede indsatser, hvor man efter et vist antal måneder – eller år – på en simpel måde kan måle, om indsatsen virkede.

Men det pædagogiske arbejde er styret af et helt ubøjeligt mål om, at alle børn skal trives og understøttes i deres udvikling. Alle børn skal være en del af et inkluderende fællesskab, hvor relationerne, legen og kreativiteten er kernen.

Lærer børnene og de unge så noget? Ja, selvfølgelig gør de det. Men pædagogers læringssyn er bredt. Læring er mere end kendskab til ord, tal og farver. Læring handler i mindst lige så høj grad om evnen til at være en del af et fællesskab og om at have lyst til at lære.

Børn skal i et pædagogisk perspektiv ikke lege for at blive til noget. De skal ikke øve sig i at skabe relationer og være kreative for at øge BNP om 20 år. Men selvom – eller netop fordi – vi ikke arbejder med målstyret læring i de pædagogiske institutioner, er gevinsterne af det pædagogiske arbejde slående.

Vi har samlet en vifte af forskningsbaserede effekter af det pædagogiske arbejde, som skal overbevise og inspirere beslutningstagere i staten og kommunerne om, at det pædagogiske arbejde skaber hardcore samfundsresultater – selvom fokus er på noget så blødt som at tage barnets perspektiv, fællesskab, kreativitet og leg.

God læselyst

BØRN ER VERDENS BEDSTE INVESTERING

Vuggestue og børnehave styrker børnenes:

- Trivsel
- Sprog og motorik
- Sociale og følelsesmæssige udvikling
- Læringsparathed og koncentrationsevne
- Og mindsker bekymrende adfærd

Børn, der har gået i en daginstitution med få børn pr. voksen og en høj pædagogandel:

- Trives bedre
- Klarer sig bedre i skolen
- Begynder i højere grad på en ungdomsuddannelse
- Bliver i mindre omfang kriminelle
- Er i højere grad på arbejdsmarkedet som voksne

Pædagoger i fritidsinstitutioner styrker børn og unges:

- Trivsel og selvværd
- Sociale udvikling og relationskabelse
- Forudsætninger for læring
- Tilhørsforhold, medansvar og deltagelse i fællesskabet
- Konfliktåndtering
- Og mindsker risikoadfærd

Børn og unge, der har gået i pædagogisk fritidstilbud af høj kvalitet:

- Har mindre fravær i skolen
- Opnår bedre skoleresultater
- Har lavere frafald på ungdomsuddannelse
- Har reduceret stofmisbrug og ungdomskriminalitet

Det kommer børn til gode både på kort og langt sigt at gå i daginstitutioner af høj kvalitet. Der er altså både menneskelige og samfundsmæssige gevinster forbundet med at investere i en tidlig og kontinuerlig pædagogisk indsats af høj kvalitet.

Her peger forskning på, at en legebaseret tilgang er bedst, idet en instruktionsbaseret tilgang har en række negative konsekvenser, herunder forringede kompetencer i matematik og sprog på længere sigt og urolig adfærd (Sommer 2015).

En legebaseret tilgang udvikler derimod demokratiske værdier, kreativitet, autenticitet og modstandskraft hos børnene (Winther-Lindqvist 2017).

Forskningen viser, at der særligt er tre områder, vi skal prioritere:

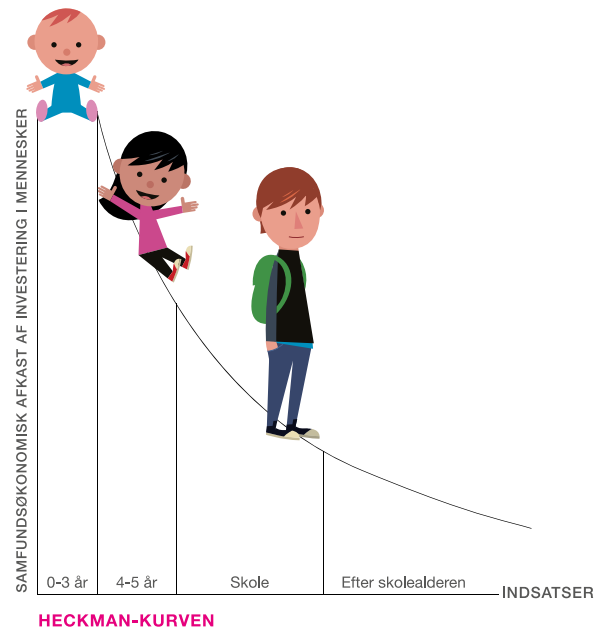
- Bedre normeringer
- Højere pædagogandel
- Tidlig pædagogisk indsats for børn i udsatte positioner

Børn, der har gået i daginstitutioner af høj kvalitet:

- Har bedre trivsel
- Har højere selvværd og tro på egne evner
- Har færre konflikter med andre børn
- Har færre stresssymptomer
- Er sjældnere kriminelle som teenagere og unge voksne
- Har i højere grad fået en erhvervs-mæssig uddannelse
- Er mere på arbejdsmarkedet som voksne
- Har en bedre indkomst

(Christoffersen m.fl., 2014).

Samfundsmæssig gevinst ved en tidlig indsats. Jo tidligere der sættes ind, jo større effekt har det (Heckman, 2008).

Det betyder daginstitutioner for uddannelse:

- Høj kvalitetsdagtilbud og tidlig indsats øger børns skoleparathed og udbyttet af undervisningen i skolen på langt sigt. (Christoffersen m.fl., 2014).
- Vuggestue fører til højere karakterer i fagene dansk og matematik ved folkeskolens afgangsprøve end dagpleje (Gupta & Simonsen, 2013).
- Der er en positiv sammenhæng mellem det at gå i børnehave og kognitive kompetencer som 11-årig (Rambøll, 2013).
- Vuggestue øger sandsynligheden for at begynde på en ungdomsuddannelse umiddelbart efter 9. klasse (Gupta & Simonsen, 2013).

”De grundlæggende kompetencer udvikles i barnets første år. En tidlig pædagogisk indsats har derfor stor betydning for både den kort- og langsigtede udvikling af børns sociale, følelsesmæssige og læringsmæssige kompetencer.” (AE, 2014)

En forbedring af kvaliteten i daginstitutioner vil alt andet lige øge arbejdsudbuddet og produktiviteten på langt sigt. (Vismandsrapport, 2017).

Det er ikke kun en enkelt generation, som får glæde af investering i tidlig indsats. Det skaber positiv social arv fra den ene generation til den næste. (Christoffersen m.fl., 2014).

Børn i daginstitutioner har bedre koncentrationsevne, skifter mindre fra én aktivitet til en anden og slår sjældnere andre børn. (Zachrisson & Dearing, 2015).

Det betyder en helhedsorienteret pædagogik for børns trivsel og udvikling

Børn som har gået i en daginstitution af høj kvalitet, klarer sig ikke bare bedre i matematik og læsning i løbet af deres skoletid, men er også bedre til at kommunikere, løse problemer og begå sig socialt .

(New Zealand Council for Educational Research (NZCER))

Tag udgangspunkt i hele barnet

Forskning viser, at der både på kort og langt sigt er gevinster ved en pædagogik, som tager udgangspunkt i hele barnet frem for et fokus på tidlig, målstyret læring. Gevinsterne ses ikke blot ift. selvkontrol og social adfærd, men også hvad angår faglige færdigheder som forståelse af grundlæggende matematik, natur og sprog. Didaktisk, målstyret læring og instruktionspædagogik fører ikke til senere gevinst, men til mere præstationsangst, mere hyperaktivitet og urolig adfærd (Sommer, 2015).

Gode normeringer giver gevinst

Effekter af høje normeringer:

- Bedre social tilpasning
- Færre adfærdsvanskeligheder i form af aggression, hyperaktivitet og angst
- Reduktion i antal af konflikter børnene imellem
- Dæmpning af stresssymptomer hos barnet
- Færre adfærdsvanskeligheder i form af f.eks. drillerier

(Christoffersen m.fl., 2014)

Modelfoto: Jens Hasse.

” Høj normering har en positiv effekt på små børns senere udvikling og skoleparathed. En ændring af normeringerne til færre børn pr. voksen har også vist sig at øge kvaliteten i det pædagogiske arbejde, ved at de voksne i højere grad ser børnenes behov og tilbyder dem aktiviteter og lege, der er relevante for deres udvikling og læring.” (Christoffersen mfl. 2014)

Pædagoguddannet personale gør en forskel

Erfaring med at arbejde med børn kan ikke erstatte en uddannelse (Christoffersen m.fl., 2014). Det er derfor ikke nok med gode normeringer, det skal også være de rigtige normeringer. Andelen af pædagoger i daginstitutionen er nemlig en af de faktorer med størst betydning for kvaliteten (Sylva m.fl., 2010).

Grunduddannelse på bachelorniveau med fokus på 0-6-års-området – dvs. en pædagoguddannelse – giver høj kvalitet (Manning et al 2017).

Pædagogiske læringsmiljøer af høj kvalitet fremmer børns sociale, følelsesmæssige og kognitive kompetencer. Det gælder især udsatte børn. (Sylva m.fl., 2004)

Betydningsfulde Interaktioner

Den mest betydningsfulde enkeltfaktor for børns intellektuelle udvikling i institutioner er kvaliteten af interaktionen mellem voksen og barn. Barnets udvikling understøttes, når dets ytringer og følelser mødes med lydhørhed og positive tilkendegivelser, og når det tilbydes alderssvarende aktiviteter. (Christoffersen m.fl., 2014).

Pædagogen kan, i kraft af sin uddannelse og viden om små børns udvikling, give barnet den omsorg, der umiddelbart passer til barnets aktuelle udvikling (Andersen m.fl., 2013).

Case: Sønderborg Kommune

80 pct.

Så meget vil Sønderborg Kommune hæve pædagogandelen til. Det vil de, fordi "en fremragende daginstitution fordrer en tilstedeværelse af et deltagende fagligt personale, som konstant reflekterer over sin egen rolle i forhold til barnets læring". (Sønderborg Kommune, 2017).

Det betyder en tidlig pædagogisk indsats for børn i udsatte positioner

Børn i udsatte positioner har dårligere forudsætninger for en god udvikling. Cirka hvert sjette barn har forældre, der i større eller mindre grad har svage ressourcer. Disse børn er i risiko for selv at blive socialt udsatte som voksne. Studier viser, at særligt børn i udsatte positioner har gavn af at være i en vuggestue, fra de er helt små.

- Tidlig indskrivning i daginstitution reducerer problemfyldt adfærd ved skolestart.
- De positive effekter af vuggestuerne er særligt stærke for børn, hvis mødre har relativt lav uddannelse.
- De positive effekter af vuggestuerne er særligt stærke for drenge.

Kilde: Gupta & Simonsen, 2013.

En relativt højere andel af de børn, der har livsduelighedsproblemer som 3-årige, får adfærdsmæssige problemer som 11-årige, og børn med tidlige sproglige og sociale problemer har en forhøjet risiko for senere at blive sigtet for vold (Deding m.fl., 2016). Daginstitutioner af høj kvalitet bidrager til at modvirke livsduelighedsproblemer og giver sårbare børn en bedre skolestart (Sylva m.fl., 2004).

Gruppestørrelse er et vigtigt parameter for kvalitet i dagtilbud – særligt for børn i udsatte positioner. Der bliver nemlig skabt en bedre inklusion af børn i udsatte positioner ved mindre gruppestørrelser, hvor gruppen er ledet af en pædagog (Christoffersen m.fl., 2014).

” Det tidlige samspil bygger et stillads for læring op i løbet af barnets to første leveår. Sker det ikke, er barnet dårligere stillet end andre børn. De har mindre af den sociale kapital, som kulturel kapital hviler på, og det skader dem også kognitivt.” – Charlotte Ringsmose (2016).

Andelen af børn med bekymrende adfærd er mindre i dagtilbud med uddannet personale (Sylva m.fl., 2010).

Daginstitutioner giver bedre effekt end dagpleje, hvilket "sandsynligvis kan tilskrives, at personalet i daginstitutionerne er bedre uddannet". Uddannelsesniveaue kan opfattes som et mål for kvaliteten (Vismandsrapport, 2017).

Det betyder en pædagogisk indsats fra 6-18 år

Selvom der er store gevinster ved at investere i tidlig indsats, er det vigtigt, at den tidlige indsats fra 0-5 år følges op af indsatser i skolealderen for at opretholde de positive effekter (The Heckman Equation, 2016).

Indsatserne i skolealderen kan deles i to lige vigtige dele: Skolen og fritiden.

Arkivfoto: Jens Håsse

Særlige gevinster ved pædagoger i skolen

Pædagoger har særlige uddannelsesmæssige forudsætninger for at supplere lærernes undervisningsfaglige kvalifikationer. Det 'sociale' og 'læringsmæssige' kan nemlig ikke skilles ad. Når børnene skal hjælpes på vej med deres faglige udvikling, er det vigtigt også at forholde sig til deres sociale deltagelsesmuligheder i skolen som helhed (Stanek, 2012).

Et effektstudie viser, at elever, der har haft pædagoger i undervisningen, i højere grad kommer i gang med en ungdomsuddannelse og får højere karakterer i matematik. Børn, som både har haft pædagoger i undervisningen og går i SFO/fritidshjem, har lavere frafald på ungdomsuddannelse (Rambøll, 2013).

To-voksenordninger betaler sig

- En undersøgelse af to-voksenordninger viser, at effekten af en ekstra person i klassen er størst, hvis den anden voksne ikke er en lærer, men f.eks. en pædagog
- En to-voksenordning med en lærer og en pædagog giver de største effekter på elevens læsefærdigheder
- Sandsynligheden for, at en klasse har elever, der modtager en eller flere typer af specialundervisning, reduceres af to-voksenordninger. Det mest markante resultat opnås ved ordninger med en lærer og en anden ressourceperson (f.eks. pædagog)

Kilde: Andersen m.fl., 2014.

Samarbejde mellem lærere og pædagoger gør, at:

1. trivsel og personlig udvikling forbedres
2. mulighederne for at inkludere børn med særlige behov forbedres
3. børn i højere grad kommer i gang med en uddannelse
4. skole-hjemsamarbejdet bliver forbedret
5. undervisningsmiljøet bliver bedre
6. bedre forudsætninger for elevernes TRIVSEL og læring

Kilde: Rambøll, 2012 og Rambøll, 2013.

Med pædagoger i skolen skaber man bedre forudsætninger for elevernes læring. Styrkelsen af eleverne kommer især til udtryk i bedre konflikthåndtering og positive relationer eleverne imellem (Rambøll, 2012). Pædagoger i skolen har derfor helt klart en positiv effekt på børnenes deltagelse. Det skyldes bl.a., at lærere og pædagoger sammen iscenesætter undervisning på andre, mere kropslige måder, end lærerne traditionelt gør (Rambøll, 2012).

Det fremgår af et svensk studie af elevers skolepræstationer, at samarbejde mellem skole og fritidstilbud er centralt for både faglig og social udvikling (Falkner & Ludvigsson, 2016).

Den største gevinst af pædagoger i skolen finder vi, når det handler om elevernes sociale og personlige udvikling og trivsel (Rambøll, 2012).

Gevinster ved pædagogiske fritidstilbud af høj kvalitet

Fritidsinstitutionerne kan tilbyde andre læringsrum end skolen (Bjerresgaard m.fl., 2010). Pædagogerne i fritidstilbud har bl.a. kompetencerne til at arbejde med elevernes sociale udvikling på individ- og gruppeniveau, relationsskabelse og konflikthåndtering (Falkner & Ludvigsson, 2016).

En stor engelsk undersøgelse konkluderer, at der er store gevinster ved at støtte børn og unge i fritidsaktivitetstilbud, som kan udvikle deres sans for at tilhøre, have medansvar og være medborgere i deres nærmiljø (Sylva m.fl., 2012).

Forskning peger på, at effekterne ved kvalitetsfritidstilbud bl.a. er:

- højere selvtillid og selvværd
- mindre skolefravær
- bedre skoleresultater
- lavere frafald på senere uddannelsesforløb
- mere positiv social adfærd
- reduceret stofmisbrug, risikoadfærd og ungdomskriminalitet

Kilde: Durlak m.fl., 2010; Newman m.fl. 2000.

Typisk drejer læringen i fritidsinstitutionerne sig om:

- Integritet
- Social dannelse
- Kreative og innovative kompetencer
- Udvikling af nye interesser
- Udvikling af nye talenter

Fritidspædagogikken bidrager desuden til udviklingen af medbestemmelse, solidaritet og selvbestemmelse.

Kilde: Bjerresgaard m.fl., 2010.

”Konflikter, det ikke lykkes at løse i skolen, ser af og til ud til nærmest at opløse sig selv i fritidsinstitutionen.” (Barkholt, 2009).

CASE OM 'BASEN'

Som en del af samarbejdet mellem fritids- og ungdomsklubben Basen og Torstorp skole i Høje Taastrup er en gruppe unge blevet tilbudt at være med i 'Alternativklassen'. Her samles der op på de børn i 6-9. klasse, som af den ene eller anden grund holder sig væk fra den normale undervisning i skolen. Alternativklassens formål er at give de unge et pusterum og nogle redskaber til at vende tilbage til den klasse, de kommer fra.

Hovedfokus ligger på den unges personlige udvikling og de pædagogiske målsætninger. Lærerne i Alternativklassen har hele tiden de unges faglige niveau i baghovedet. Flere af de unge ser tilbuddet som årsag til, at de er kommet gennem deres skolegang.

Modelfoto: Jens Hæsse

Normeringer i fritidstilbud er helt afgørende for kvaliteten (Bjerresgaard m.fl., 2010).

Børnene er bevidste om, at de lærer noget i institutionerne, men opfatter det som anderledes, fordi det ikke er noget, de skal (Bjerresgaard m.fl., 2010).

En investering i pædagogiske fritidstilbud kan bidrage positivt til børns udvikling, særligt for udsatte børn (Felfe & Zierow, 2014).

Gevinster for de unge, der går i klub

Klubber styrker unges fællesskaber og udvikler en positiv ungdomskultur. Her er pædagoger blandt andet sparringspartnere for de unges tanker, drømme og problemer. (Mørch m.fl., 1995).

Klubben er en vigtig brik i det forebyggende arbejde med udsatte unge. Klubben har fokus på de unges sociale kompetencer, og netop sociale kompetencer, anerkendelse og at kunne begå sig på lige fod med andre i fællesskaber er ofte noget udsatte unge mangler (Rambøll, 2003).

Trivsel er en forudsætning for, at unge kan lære fx i skolen og på ungdomsuddannelserne. Klubben møder netop den unge et sted i livet, hvor det er vigtigt at fastholde den unge i uddannelsessystemet.

Klubben møder også den unge i en anden kontekst. Derfor kan den unge få relationer til klubbens medarbejdere, som ikke tager udgangspunkt i den unges tidligere oplevelser, nederlag, manglende færdigheder osv. (Rambøll, 2003).

CASE OM 'TEMPELTRÆET'

Fritids/ungdomsklubben Tempeltræet og Skolen ved Bülowvej samarbejder om bl.a. teambuilding-forløb og mentorordninger.

Her er der særligt fokus på elevernes sociale relationer og fællesskaber. Derudover medvirker Tempeltræets pædagoger i linjeforløb på skolen, hvor pædagogernes særlige kompetencer sættes i spil.

Modelfoto: Jens Hasse.

Forebyggelse sker, når unges medbestemmelse kombineres med gode aktiviteter, der er båret af relationer til engagerede pædagoger.

(Grube, K., Østergaard, S. (2010). Aktiviteter tiltrækker, relationer fastholder.)

Referencer

- AE (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd) (2014). Pasning uden for hjemmet har stor betydning – Børn i dagtilbud klarer sig bedre i folkeskolen.
- Andersen, L. A., Vang, M. & Hansen, G. R. (2013). Sundhed, omsorg og pædagogik. Forlaget Munksgaard, København.
- Andersen, S. C., Beuchett-Pedersen, L. V., Nielsen, H. S. & Thomsen, M. K. (2014). Undersøgelsen af effekten af tolærerordninger. TrygFondens Børneforskningscenter.
- Barkholt, B. (2009). At være sammen med sine venner og finde på en leg – det lærer man faktisk også meget af. LFS, København.
- Bjerrresgaard, H., Olesen, N. L. & Sørensen, L. H. (2010). Ord og billeder på fritidspædagogikken: en undersøgelse af fritidspædagogikken og dens betydning for og bidrag til børns trivsel, læring og dannelse. University College Syddanmark – Udvikling og Forskning.
- Christoffersen, M. N., Højen-Sørensen, A.-K. & Laugesen, L. (2014). Daginstitutionens betydning for børns udvikling – en forskningsoversigt. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Deding, M., Rasmussen, I. S., Rayce, S. B. & Sonne-Schmidt, C. S. (2016). Livsduelighed – Notat. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P. & Pachan, M. (2010). A Meta-Analysis of After-School Programs That Seek to Promote Personal and Social Skills in Children and Adolescents. American Journal of Community Psychology, 45: 294–309.
- Ertmann, B. (2016). Brief review over eksisterende forskning om udsatte børn i dagtilbud. København.
- Falkner, C. & Ludvigsson, A. (2016). Fritidshem och fritidspædagogik- en forskningsöversikt. Sveriges Kommuner och Landsting, Kommunförbundet Skåne & Högskolan i Borås.
- Felfe, C. & Zierow, L. (2014). After-School Center-Based Care and Children's Development. The B.E. Journal of Economic Analysis & Policy, De Gruyter, vol. 14(4), s. 1-38.
- Garcia, J. L., Heckman, J. J., Leaf, D. E. & Prados, M. J. (2016). The Life-cycle Benefits of an Influential Early Childhood Program. NBER Working Paper No. 22993.
- Grube, K., Østergaard, S. (2010). Aktiviteter tiltrækker, relationer fastholder. Center for Ungdomsstudier.
- Gupta, N. D. & Simonsen, M. (2013). Effekter af Daginstitutionstilbud, Aarhus Universitet.
- Heckman, J. J. (2008). Schools, Skills and Synapses. Economic Inquiry, Western Economic Association International, vol. 46(3), s. 289-324.
- The Heckman Equation (2016). Invest in Early Childhood Development: Reduce Deficits, Strengthen the Economy. Link: <https://heckmanequation.org/resource/invest-in-early-childhood-development-reduce-deficits-strengthen-the-economy/>
- Manning M, Garvis S, Fleming C, Wong T.W.G. (2017). The relationship between teacher qualification and the quality of the early childhood care and learning environment. Campbell Systematic Review 2017:1.
- Mørch, S. m.fl. (1995). Ungdomsliv & Ungdomsklubben, BUPL.
- Newman, S. A., Fox, J. A., Flynn, E. A. & Christenson, W. (2000). America's After School Choice – the Prime Time for Juvenile Crime or Youth Enrichment and Achievement. Fight Crime: Invest in Kids, Washington, DC.
- New Zealand Council for Educational Research. How Children Benefit From Kindergarten. Link: <http://www.napierkindergartens.co.nz/Our+Kindergartens/How+Children+Benefit+From+Kindergarten.html>
- Rambøll (2003). Evaluering af indsatsen for at udvikle klubarbejdet.
- Rambøll (2012). Evaluering af forsøg med skolestart.
- Rambøll (2013). Effekten af en intensiveret pædagogindsats i skolen.
- Ringsmose, Charlotte (2016). Interview i Egmont Fondens rapport 'En bedre start – Livsduelighed hos de allermindste'.
- Sommer, D. (2015). Tidligt i skole eller legende læring? Evidensen om langtidsholdbar læring og udvikling i daginstitutionen, i: Jacob Klitmøller & Dion Sommer (red.), Læring, dannelse og udvikling. Hans Reitzels Forlag.
- Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj-Blatchford, I. & Taggart, B. (2004). The Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project: Final Report. DfES Publications.
- Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj-Blatchford, I. & Taggart, B. (2010). Early Childhood Matters. Evidence from the Effective Pre-school and Primary Education Project. Routledge Taylor & Francis Group.
- Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj-Blatchford, I. & Taggart, B. (2012). The Effective Pre-School, Primary and Secondary Education project (EPPSE). Effective Pre-school, Primary and Secondary Education 3-14 Project (EPPSE 3-14). Final Report from the Key Stage 3 Phase: Influences on Students' Development From age 11 – 14. Link: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/184087/DFE-RR202.pdf
- Stanek, A. H., (2012). Pædagogers bidrag til skolen - diskuteret i lyset af børns liv på tværs af undervisning og fritid, i: Pernille Hviid og Charlotte Højholt (red.) Fritidspædagogik og børneliv. Hans Reitzels Forlag, Kbh.
- Sønderborg Kommune (2017). Kvalitet i dagtilbud og skoler – En helhedsplan for Børn & Uddannelse. Link: <http://sonderborgkommune.dk/sites/all/files/Forvaltninger/hoeringer/files/kvalitetidagtilbudogskolerhovedrapport.pdf>
- Vismandsrapport (2017). Dansk Økonomi – Forår 2017: Konjunktur og offentlige, Holdbarhed og finanspolitiske regler, Dynamiske effekter af offentlige udgifter og Udenlandsk arbejdskraft. De Økonomiske Råd, Formandskabet. Link: <https://www.dors.dk/files/media/rapporter/2017/F17/f17.pdf>
- White, E. & Redder, B. (2015). Proximity with under two-year-olds in early childhood education: a silent pedagogical encounter. Early Child Development and Care, Vol. 185, Iss. 11-12, 1783-1800.
- Winther-Lindqvist, Ditte, A. (2017). Leg gør dig livsduelig.
- Zachrisson, H. D. & Dearing, E. (2015). Family Income Dynamics, Early Childhood Education and Care, and Early Child Behavior Problems in Norway. Child Dev. 2015 March ; 86(2): 425–440.

INVESTER I DET GODE BØRNELIV – DET BETALER SIG

Resultaterne er entydige: det kan betale sig at investere i børn og unge. I denne pjeces har vi kortlagt forskningens anbefalinger.

B U P L

August 2017

BUPL – Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund
bupl.dk